



**ØSTRE LANDSRET
DOM
afsagt den 15. juni 2022**

Sagen er behandlet for lukkede døre.

Sag BS-6837/2022-OLR
(6. afdeling)

Mor
(advokat Peter Ølholm)

mod

Far
(advokat Charlotte Cantor)

Retten på Frederiksberg, familieretten, har den 1. februar 2022 afsagt dom i 1. instans (sag BS-22513/2021-FRB).

Landsdommerne Sanne Kolmos, Julie Skat Rørdam og Troels Kjersgaard (kst.) har deltaget i ankesagens afgørelse.

Påstande

Appellanten, Mor, har som for familieretten nedlagt påstand om, at den fælles forældremyndighed over parternes børn Barn 1, født Dato 1 2012, og Barn 2, født Dato 2 2014, ophæves og til-lægges appellanten alene.

Mor har endvidere som for familieretten nedlagt påstand om, at Barn 1 og Barn 2's hverdagsamvær reduceres til at være fra fredag i lige uger, med afhentning i skole/institution, til mandag i den følgende uge, med aflevering i skole/institution.

Indstævnte, Far, har principalt påstået dommen stadfæstet, og har nedlagt følgende subsidiære påstande:

Subsidiært:

Fælles forældremyndighed med bopæl hos appellanten og en 8/6-ordning – i lige uger hos appelindstævnte fra torsdag til onsdag i ulige uger med afhentning og aflevering i skolen/SFO.

Mere subsidiært:

Fælles forældremyndighed med bopæl hos appelindstævnte og en 7/7-ordning – i lige uger hos appelindstævnte og i ulige uger hos appellanten med skiftedag om fredagen med afhentning og aflevering i skolen/SFO.

Mest subsidiært:

Dersom den fælles forældremyndighed er at ophæve, er denne at tillægge appelindstævnte og en 7/7-ordning – i lige uger hos appelindstævnte og i ulige uger hos appellanten med skiftedag om fredagen med afhentning og aflevering i skolen/SFO.

Forklaringer

Parterne har afgivet supplerende forklaring.

Mor har forklaret, at hun og Far har haft samarbejde med kommunen med familiebehandling siden maj/juni 2018 – først Kommune 1 og fra 2020 Kommune 2. Der var et statusmøde den 20. december 2021, hvor det blev konkluderet, at det er svært at få et samarbejde i stand. Der er ikke skabt nogen forbedring, tværtimod er det måske gået lidt tilbage. Fra at have haft et vist samarbejde, taler de nu kun om at komme til at sige nej til hin-anden og andre simple ting. Familiebehandleren har nævnt, at de begge hænger fast i konflikterne, hvilket også viser sig i alle de retssager, der er og har været imellem dem. Der er stadig retssag om bodelingen. Der har stort set konstant verseret sager om børnenes bopæl, forældremyndighed eller tvangsfuldbyrds af samværet. De kan ikke tale sammen. For at skabe et samarbejde har hun givet udtryk for, at hun ønsker en vis afstand, når de skal tale sammen, eller de mødes. Hun føler sig ikke tryk i selskab med Far. Hun vil heller ikke tale i telefon med ham. Der kommer beskyldninger og dårligt sprog, så hun har fore-slået, at deres kommunikation foregår skriftligt. Kommunikationen skal holdes i en pæn tone, og følelser skal holdes ude. I de 9 dage børnene er hos hende, kommer Far ofte på skolen og i fritidshjemmet af forskellige grunde – både for at hilse på dem og for at aflevere noget. Hun har frabedt sig dette, men det sker stadig. På et tidspunkt hentede Far børnene på en skiftedag, hvor hun skulle have hentet dem i skole/SFO. Hun fik en besked om, at hun kunne hente dem hos Far kl. 16. Det var ikke aftalt. Drengene blev forvirrede, for hun havde jo sagt, at hun ville hente dem. Det er bedst, at aflevering og afhentning

sker i skole/SFO. Hun hentede kl. 16 og stod og ventede, men børnene blev først udleveret kort efter kl. 16. Omkring vinterferien var hun ved at gøre børnene klar til aflevering. Hun skrev dagen før til Far, at drengene kunne hentes kl. 16. Han skrev, at drengene skulle være klar tidligere, men det kunne hun ikke, da hun havde nogle opgaver på sit arbejde, hun skulle klare. Det følger af aftalen, at drengene skal udleveres kl. 16. De var klar kl. 16, men Far var der ikke kl. 16.02. Drengene var meget skuffede, da de først blev hentet dagen efter. Epi-soden gav anledning til en sag i fogedretten. Hun er altid bange for, at Far skal starte en ny retssag, hvis hun ikke gør, som han siger. Far har stillet krav om, at drengenes pas og det gule og det blå sygesikringskort kommer med på alle samvær. Han har ikke begrundet, hvorfor han ønsker f.eks. det blå kort udleveret hver gang. Hvis man skal have et samarbejde, må man jo sige, at nu skal vi rejse, og derfor skal vi bruge det blå kort. De to drenge på 7 og 10 år går nu rundt med deres pas på skiftedagen. Hun lægger passene i skoletasken eller i tøjtasken. Hun er ikke bange for, at passene skal gå tabt, men børnene tænker på, at de går rundt med dem. Der har også været en fogedsag om dette. Hun har børnenes gule sygesikringskort på en app. Hun ved ikke, om Far har den app. Hun ved ikke, hvor de gule sygesikringskort er nu. Hun har lagt dem i drengenes rygsæk, men de er ikke kommet retur. Drengene har lige fået nye pas. Det er ikke nødvendigt at have det blå kort med, da man kan printe en erklæring om, at de er dækket af en rejseforsikring. Familiebehandlingen stoppe-de i foråret 2022, fordi der ifølge kommunen ikke er opnået nogen forbedring. Hun trak sig selv fra det, da der ikke er sket noget. Hun leverer tøj med, når drengene skal på samvær. Det er vasket og lagt pænt sammen, og der er nok til 5 dage. Hun får det tilbage krøllet sammen, beskidt og hullet. Far vasker al-drig, selv om der er vaskemaskine, hvor han bor. Hun får konstant beskeder i mails og sms'er om, at hun skal huske beklædning. Det skriver han, hver gang han overfører børnebidrag og ofte også i anden anledning. Hun får 2.900 kr. om måneden svarende til normalbidraget for begge børn. Hun har ikke fået bidraget den seneste måned. I forbindelse med familiebehandlingen lavede de en øvelse, hvor de noterede en liste over det tøj, der skulle med hver gang, og hvor mange f.eks. underbukser, strømper osv. der skulle være. Familiebehandleren kom til hende og sagde, at Far kun ville gå med til aftalen, hvis visse betingelser blev opfyldt. Hun husker ikke rigtig, hvad det var, men det var noget med, at tøjet skulle være i fin stand. Det betød, at de skulle i gang med et nyt forløb om, hvad fin stand betød. Det ville hun ikke gå ind i, for hun frygtede, at det kunne føre til nye skænderier om, hvorvidt tøjet var tilfredsstillende. Hun står for lægebesøg, tandlægebesøg, og alt andet vedrørende børnenes sundhed og skolen. Barn 2 er flere gange kommet hjem fra Far til hende med ødelagte briller, som har generet ham. De er herefter straks gået til optikeren, som har repareret brillerne gratis. Barn 2 har fortalt, at han har gået med sådanne briller i flere dage, og hun har kunnet se på mærker i hans ansigt, at brillerne har generet ham.

Hun og Far kan ikke deltage sammen i skole-hjem-samtaler. Far booker i de fleste tilfælde en tid, men han spørger ikke hende først. Hun får en besked på telefonen fra skolens system om, at der er booket tid. Hun har spurgt Far, om ikke de lige kunne tale sammen først om, hvem der har børnene osv. Han svarede, at det var ligegyldigt, hvem af dem der havde børnene, da det var godt for børnene, at de begge var med. Der er kun skole-hjem-samtaler for Barn 1, og endnu ikke for Barn 2. Det var planen, at de skulle komme begge to til den seneste skole-hjem-samtale, men desværre var Barn 1 syg. Hun gik til lægen med ham, og det viste sig, at han var bekymret for skole-hjem-samtalen. De fik en ny tid, hvor hun var til stede sammen med Barn 1. Hun fik flere indkaldelser til tandlæge sidste år. Hun ringede og spurgte hvorfor. De svarede, at en foræl-der havde ringet og ændret tiden. Hun opdagede, at Far havde ændret tiden fra en dag, hvor han havde børnene, til en dag hvor hun havde dem.

Barn 1 er ved at afslutte 3. klasse og har det fint. Han gik til Sport 1, men var ikke glad for det og er i stedet begyndt til Sport 3. Han er meget opmærksom på, hvordan hendes og Fars forhold er. Han hører nogle ting om bodelingen hos sin far. Det var hårdt for Barn 1 at være til samtale i retten. Han taler ikke mere om, at det er synd for far, at de ikke er lige meget hos dem begge. Barn 1 har på et tidspunkt sagt, at han ikke vil være i en 7-7 ordning, hvis de skal læse så me-get Sprog 1 hos far. Nogle gange siger børnene til hende, at Far betaler hende penge, så hun skal købe dette eller hint til dem. Drengene har ofte ikke læst lek-tier, når de kommer fra Far. Nogle gange, når de kommer tilbage, er de trætte og har behov for tid til at slappe af. Barn 1 har mange venner og er meget social. Barn 2 er i en fase, hvor han er ved at finde ud af det med venner. Han er også social og glad. Han har ikke nogen fritidsinteresser, hvilket han har det ok med. Han er kreativ og god til håndværk. Barn 2 er også mærket af deres manglen-de samarbejde, men er bedre til at acceptere det, når hun siger, at det er ok. Han kommer altid til hende, f.eks. hvis han bliver drillet – også hvis det sker, mens han er hos sin far. Hun ved, at Far har fået et barn, men ved kun fra retsdo-kumenterne, hvornår det var. Hun fik først besked ca. en måned før fødslen af drengene, som var meget urolige efter, at de kom fra samvær med Far. Det var i forbindelse med julen. Efter at have været hos hende i 3-4 dage sagde de, at det var en kæmpe hemmelighed, og at hun ikke måtte sige, at de havde for-talt, at de skulle være storebrødre. Drengene havde fået det at vide i julen.

Det ville give ro på, hvis hun fik den fulde forældremyndighed. Hun vil ikke skære Far ud af drengens liv. Han er deres far, og de skal se ham. Alle vil jo gerne have begge forældre. Der skal være mindre samvær, fordi samvær i flere dage forudsætter samarbejde mellem forældrene. Det er svært for drengene med skift midt i ugen. På skiftedagen laver de ingenting, fordi de er overbela-stet psykisk. Hun har ikke en kæreste. Hun overvejer at flytte tættere på børne-nes skole, men der er ikke noget konkret endnu. Det er korrekt, at hun på et møde den 13. december 2021 sagde, at hun gerne ville fortsætte med familiebe-

handlingen. Hun sagde fra på mødet i februar 2022, fordi der havde været så mange øvelser og så mange aftaler og forsøg på at få et samarbejde i spil i de seneste 4 år. Hun kan ikke forstå, hvorfor det er så svært for Far at overholde aftaler, f.eks. deres aftale om at skrive i ”barnets bog”. Det var også derfor, hun nedlagde påstanden om ophævelse af den fælles forældremyndighed. Familiebehandleren har sagt, at det er en dårlig ide med retssager under familiebehandlingen. De fleste sager er efter hendes opfattelse startet af Far. Hvis hun får forældremyndigheden, vil børnene ikke blive involveret i forældrenes konflikter. Hun håber, at det kan ændre sig, at børnene ikke må tale godt om hende hos deres far. Hun frygter, at det ellers bare vil blive ved med at være det samme med retssager hele tiden osv. Det er vigtigt for børnene, at begge forældre tager aktivt del i skole mv. Lige nu, hvor de har alle de retssager, ønsker hun ikke fælles skolehjem-samtaler mv. I det seneste møde deltog kun Far, men hun fik ikke besked af ham om, hvad der var sket. Hun havde ingen indflydelse på, hvornår mødet lå, for når hun ændrede tiden, så ændrede han den tilbage. Skolen vil ikke tilbyde separate tider. Hun prøver hver dag at få børnene til at fungere i det og prøver at beskytte dem fra konflikten. Hun fik mange redskaber i forbindelse med familiebehandlingen, og man kan ikke forvente mere, end de har fået. Det er Far, der ikke vil åbne den næste dør til samarbejde. Hun vil gerne have ”barnets bog” til at fungere. Det er hendes indtryk, at børnene gerne vil være mindre sammen med deres far. Børnenes situation har ændret sig, siden de var til børnesamtale i familieretten, idet de har fået en lillebror.

Far har forklaret, at han stadig bor i deres fælles hus. Han flyttede ind igen i efteråret sidste år. Han bor sammen med sin kæreste og deres søn, Søsken, der blev født Dato 3 2022, samt Barn 1 og Barn 2, når de er på samvær. Hans kæreste har fuldtidsjob på Arbejdsplads 3, men er pt. på barsel. Det har aldrig været en hemmelighed, at drengene skulle være store-brødre. De har selv ønsket sig det gennem flere år. I november/december 2021 fik drengene at vide, at de skulle være storebrødre. De var glade for det, men måske også lidt reserverede. De er meget glade for Søsken. Han fortalte det ikke til Mor. Han har ikke sagt til drengene, at det var en hemmelighed. Det er ikke godt at holde noget hemmeligt, så den byrde vil han ikke lægge på børnene. Han har ikke fortalt det til Mor, fordi deres kommunikation er problematisk. Han ved ikke meget om hendes liv; kun de få detaljer børnene fortæller ham. Han ville ikke sige det til hende, fordi han var bange for, at hun ville bruge det imod ham. De talte heller ikke om det under familiebehandlingen. Drengene ser deres familie i Land 2 og Land 1 jævnligt. Han besøger Land 1 1-2 gange om året, og hans forældre kommer også jævnligt til Danmark. Han taler Sprog 1 til børnene. De taler Sprog 2 med deres mor. Han er glad for, at de taler begge forældres sprog, når forældrene ikke taler så godt dansk. Drengene er nok bedst til dansk og lærer også engelsk. Han viser dem nogle gange en Sprog 1 skolebog. Undervisning i Sprog 1 er kun på hjemmeplan. Drengene siger, at mor har sagt, at hvis de lærer Sprog 1, så glemmer de dansk. Han har sagt, at det ikke sker.

Børnene er vant til at tale med fremmede mennesker om deres familie, så Barn 1 har det godt med det, mens Barn 2 er lidt mere reserveret f.eks. i forbindelse med børnesamtalen i familieretten. Han hentede børnene den pågældende dag, og han fornemmede ikke, at de havde det dårligt med det. Han har accepteret familierettens dom og håbede på, at samarbejdet så kunne blive bedre. Familiebehandlingen startede i 2019 i Kommune 1. De fik stor hjælp og indsats fra familiebehandlerne. Det stoppede, da Mor i februar/marts 2020 flyttede til By 2. Familiebehandlingen her begyndte i juni 2020. Han var bekymret for, at børnene skulle skifte skole eller skulle køre igennem byen morgen og aften. Han fik ikke Mors nye adresse, kun et postnummer. Han tilbød at hjælpe hende med at finde en lejlighed i Kommune 1. Han er stadig bekymret for, om hun vil lade børnene skifte skole. Han har haft gavn af familiebehandlingen, både i forhold til hvad han selv kan gøre, og hvad han skal være opmærksom på i forhold til børnene og i forhold til Mor. Han er ked af, at familiebehandlingen er stoppet. Efter hans opfattelse var der fremdrift. Børnene har også været inddraget. Han synes, at det var godt for børnene at kunne fortælle, hvad de ønskede. Det var det, som de som forældre skulle have fokus på. Han ville gerne fortsætte familiebehandlingen, også gerne alene. Han er ved at undersøge muligheden herfor. De var bevilget familiebehandling frem til marts/april 2022. Han forstår ikke og ved ikke, hvorfor Mor har sagt fra. Hans antagelse er, at hun gerne vil have den konklusion, at de ikke kan samarbejde, så det kan gavne hendes mulighed for at få forældremyndigheden. Mor startede en tvangsfuldbyrdelsessag i januar 2021. Han har også startet tvangsfuldbyrdelsessager i januar 2021 og i november 2021, hvor han fik erstatningssamvær. Han har også startet en tvangsfuldbyrdelsessag i februar/marts 2022. Det var i forbindelse med, at han havde sagt til Mor, at han ville hente børnene kl. 14, men fik besked af hende om, at de først kunne hentes kl. 16. Han ventede til kl. 16.30, men de kom ikke. Han skrev sms til Mor og ringede på døren. Han ville så hente dem næste dag, men fik besked om, at han ikke kunne hente. Børnene var hjemme og syge, så han kunne ikke forstå, hvorfor han ikke kunne få dem udleveret. Efter samværsresolutionen skulle han hente efter skole/SFO, men de var syge den pågældende dag. Han kan ikke huske, om Mor skrev samme dag eller dagen før, at han skulle hente kl. 16. Han var uforstående over for, hvorfor det var et problem, når børnene var hjemme. Han gav en besked en halv time før, fordi han ikke vidste, præcis hvornår han kunne komme. Han skrev nok sms'en om gentagen samværschikane for hurtigt og burde have taget en dyb indånding inden. Han forsøger at blive bedre til at kommunikere. Der var en onsdag – måske i januar 2022 – efter juleferien, hvor han kun havde børnene i kort tid, så børnene bad ham om at hente dem tidligt, så de kunne være lidt længere tid hos ham. Han forsøgte at få en aftale i stand, men Mor tog ikke telefonen, så han skrev til hende, at hun kunne hente dem kl. 16 hos ham. Han fik intet svar, så han spurgte igen, om hun kom kl. 16. Hun kom lidt efter kl. 16. Mor siger ikke hej til ham. Han hilser pænt, men det opfattes måske ikke altid af andre. Skolen vil ikke tilbyde separate møder. Når man skal booke

møder, er det først til mølle. Nogle gange booker hun først, andre gange er det ham. Han spørger ofte, om der er et tidspunkt, der passer hende bedre, men hun svarer ikke. Skolen siger, at de skal komme begge to sammen med barnet. De snakkede også under familiebehandlingen om, hvordan man kan gøre det, men det er svært, hvis man ikke svarer. De kommunikerer ofte på sms. Hvis han får ”barnets bog” skriver han i den, men den kommer desværre ikke mere med til ham. Han tror, at Mor har den. Han skrev i den, da den kom med. Mor skrev også af og til i den. Det er en rigtig god ide, at de får gang i den igen. Han vil gerne tage børnene til tandlæge og læge, når de er hos ham. Han vidste ikke noget om den tid, som Mor i sin forklaring refererede til. Han bli-ver ikke informeret om noget, medmindre han selv kontakter læge eller tand-læge og spørger. Han tager børnene til læge, hvis der er behov, når de er hos ham. Han giver så besked til Mor. Han gav f.eks. forleden dag besked om, at Barn 2 havde fået panodil og hvor meget. Da han havde været til skole-hjem-samtale, skrev han til Mor på sms om, hvad der var sket. Der var også en sed-del fra læreren om, hvad der var sket på mødet – den lagde han i tasken. I 2019 eller 2020 havde de et møde i Familieretshuset, hvor de aftalte, at børnenes pas og sygesikring følger børnene. Det er hans ønske, så han kan gå til læge, identi-ficere dem og evt. tage en weekendtur til Sverige eller Tyskland. På et tidspunkt fik han at vide, at han ville få passene, når der var et behov. Han gik til Familie-retshuset, som meddelte, at der er pligt til at udlevere pas. Han har i mellemti-den fundet ud af at få det gule sygesikringskort på app, så det er kun det blå kort og pas, han har brug for. Han har ikke fået drengenes gule sygesikrings-kort. Han afleverer dem altid tilbage. Drengene får ikke den mængde tøj med til samvær, som de har brug for, og tøjet er slidt, hullet og for småt. Det er fint nok, at tøjet er brugt – det skal bare ikke være slidt og hullet. Han har fulgt sin advo-kats råd om at købe noget tøj selv. Han og Mor talte om problemstillingen med hensyn til tøj i forbindelse med familiebehandlingen. Der kom et godt for-slag, men Mor har ikke fulgt aftalen. Det ville være nemmere, hvis børnene ikke skulle have tøj med. Det er ikke rigtigt, at han ikke vasker tøj. Når han og hans kæreste vasker, vasker de drengenes tøj med. Han har selv købt tøj, fordi meget af det tøj, de får med, ikke kan bruges. Han har i forbindelse med bode-lingen tilbudt et forlig, som desværre er blevet afvist. Mor har fået største-delen af sit tilgodehavende, og nu drejer det sig om 300.000 kr. Han har tilbudt hende 150.000 kr.

Han mener, at en 7-7-ordning vil være bedst for børnene, hvilket de også selv har bedt om. Han mener, at det vil reducere hans og Mors konflikter. Han vil gerne kommunikere med Mor om, hvad der er sket, når børnene har været til f.eks. læge eller tandlæge, mens de har været hos ham. Han vil også gerne sam-arbejde med Mor om f.eks. tider til skole-hjem-samtaler osv. Han vil gerne blive bedre til at kommunikere og har også forsøgt, om de f.eks. kan tale sam-men i telefon. Han vil gerne deltage i fællesmøder. Han synes ikke, at han har

givet anledning til hendes ønske om afstand. Han vil gerne gøre en indsats, og-så f.eks. at gå til en psykolog.

Barn 1 er en glad dreng, der er lidt reserveret og tilbageholdende med at vise følelser. Barn 1 er ikke så glad for, når hans far sætter rammer, så det har han skruet ned for. Barn 1 klarer sig efter det oplyste godt i skolen og har mange venner. Han taler ikke med Barn 1 om sagen. Barn 1 ved, at der er en sag, men spørger ikke så meget til den. Han taler ikke grimt om Mor. Han håber, at der heller ikke tales grimt om ham hos Mor. Begge børn siger, at de elsker begge deres forældre og ønsker, at han og Mor bliver gode venner igen. Barn 2 er bedre til at udtrykke sine følelser. Han var lidt chokeret over at læse, at Barn 2 var bange for at gøre mor ked af det. Han ved ikke, hvorfor Barn 2 har sagt sådan. De har ikke talt med en familiebehandler om det. Der har ikke været problemer med brillen, der var gået i stykker hos ham. Det ville være bedst for drengene, hvis han og Mor kunne snakke sammen. Det er børnenes ønske at være lige meget hos dem begge. Det ville være et chok for børnene, hvis de kun skulle have weekendsamvær med ham. Hvis han ikke har del i forældremyndigheden, vil han end ikke blive spurgt, hvis Mor vil flytte til Land 2.

Familiebehandlingen har hjulpet ham – også med at dæmpe konfliktniveauet. Han er blevet oplyst, at når han betaler bidrag, så er det Mors opgave at sørge for tøj til samvær. Han er klar over, at beskeder som ”husk adækvat tøj” kan være konfliktoptrappende, men han skriver, som han gør, fordi det har været et problem.

Anbringender

Parterne har frafaldet procedure.

Landsrettens begrundelse og resultat

Landsretten er enig i familierettens begrundelse og resultat. Det, der er kommet frem for landsretten, kan ikke føre til et andet resultat. Landsretten stadfæster derfor familierettens dom.

THI KENDES FOR RET:

Familierettens dom stadfæstes.

Ingen af parterne betaler sagsomkostninger for landsretten til den anden part.

